

Tarih: 17.04.2011

Sayı: 2011/10

“Türkiye Dış Ticareti ve Eğilimler” Raporu: Türkiye ihracat rakamı yanıltıyor

Yahya Arıkan: Rekor kıran ihracatın şifresi; “ithalat”

Türkiye, ihracatta rekorlara imza atarken, İSMMMO’nun hazırladığı “Türkiye Dış Ticareti ve Eğilimler” raporuna göre, ihracata konu ürünlerin üretiminde kullanılan “ekipman, girdi ve hammaddenin” büyük bir çoğunluğunu ithalat oluşturdu. Türkiye’de ihracat yapan 28 ana sektörden 16’sı “net ithalatçı” durumda. Yıllardır gururumuz olan tarım ve hayvancılıkta bile artık ithalatımız daha fazla.

Araştırmaya göre bazı ihracat kalemleri de ekonomide “çakma ihracat” tanımına girebilecek türde. Buna göre; Türkiye bugüne dek bütünüyle üretmediği “helikopter, bilgisayarlı tomografi cihazı, notebook, fotoğraf makinesi, dijital kamera” gibi ürünleri bile ihraç etmiş durumda. İSMMMO Başkanı Yahya Arıkan; Türkiye’nin net ihracatçı sektör sayısı, artmak yerine giderek azalmaktadır. İthalat bir karabasan gibi büyüyor” diye konuştu.

İSMMMO BASIN - Türkiye 2010 yılında 113.9 milyar doları aşarak rekor kıran ihracatıyla övünürken, **İstanbul Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavirler Odası**’nın 2000-2010 yıllarını kapsayan **“Türkiye Dış Ticareti ve Eğilimler”** adlı araştırmasına göre, dışarıya konu olan ürünlerin üretiminde kullanılan “ekipman, girdi ve hammadde”nin büyük çoğunluğu ithal kaynaklı.

İSMMMO araştırmasının dış ticaret istatistikleri veri tabanı sonuçlarına göre Türkiye, bugüne dek bütünüyle üretmeyi başaramadığı “helikopter, bilgisayarlı

tomografi cihazı, notebook, fotoğraf makinesi, dijital kamera” gibi ürünleri bile ihraç etmiş durumda.

İstanbul Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası (İSMMMO) Başkanı Yahya Arıkan, Türkiye'nin ihracatta ciddi yol almış görüldüğünü ancak sektörlerin gerçekte ne kadar ihracatçı bir yapıya sahip olduklarının tartışma konusu olduğunu savundu. Arıkan “ihracatın ne kadarı gerçek, ne kadarı çakma” sorusunun bile dile getirildiğini belirterek, devletin yayınladığı verilere göre rekor kıran Türkiye ihracatının önemli bir kısmının bu ürünlerin üretiminde kullanılan ithalat kaynaklı girdilerden oluştuğunun net bir şekilde görüldüğünü vurguladı.

İSMMMO Başkanı Arıkan dışsatım istatistiklerine bakıldığında örneğin Türkiye'nin Güney Kore ve Macaristan'a helikopter bile satmış durumda olduğunu anımsatarak şöyle devam etti: “Bundan sonra Türkiye'nin net ihracatçı sektörleri ile net ithalatçı sektörlerini iyi ayırtmamız gerekiyor. Gerçekte ihracat artışı ithalat artışını yakalayamıyor ve ihraç ürünlerin yıllar geçtikçe daha büyük bir kısmını üretimde kullanılan ithal girdiler oluşturuyor. Tarım ve hayvancılıkta bile artık net ithalatçı duruma gelmemiz dramatik”

RAPOR VE ON YILLIK SONUÇ: BÖYLE OLMAMALIYDI

İSMMMO'nun 2000-2010 yıllarını kapsayan “**Türkiye Dış Ticareti ve Eğilimler**” adlı araştırmasına göre, bu dönemdeki dış ticaret verileri, Türkiye'nin dünya ile olan ticaretinde, “ithalatçı” yanı oldukça ağır basan bir ülkeye dönüştüğünü belgeliyor. Rakamlara göre; ihracatın ülke milli gelirine oranı yüzde 15-16 dolayında seyrederken ithalatın oranı yüzde 25'lere ulaşmış durumda.

TÜRKİYE'NİN 2000-2010 YILLARI ARASI DIŞ TİCARETİ NASIL GELİŞTİ? (Milyon Dolar)							
	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010(*)
İHRACAT	27.775	73.476	85.535	107.272	132.027	102.143	113.930
İTHALAT	54.503	116.774	139.576	170.063	201.964	140.928	185.493
DIŞ TİCARET AÇIĞI	-26.728	-43.298	-54.041	-62.791	-69.936	-38.786	-71.563
GSYİH	265.384	481.497	526.429	648.625	742.094	616.753	730.001
DIŞ AÇIK/GSYİH	-10,1	-9,0	-10,3	-9,7	-9,4	-6,3	-9,8

(*)2010 GSYİH verisi Orta Vadeli Plan tahminidir.

İHRACATIN NE KADARI İHRACAT!

İSMMMO'nun raporuna göre ihracat kalemlerimiz içinde Türkiye'de henüz bütünüyle üretilmeyen alanlarda bile dışsattım yapılmış. Bu ürünler arasında "helikopter, bilgisayarlı tomografi cihazı, notebook, fotoğraf makinesi, dijital kamera" bile var ve örneğin son üç yılda Güney Kore ve Macaristan'a helikopter satılmış görünüyor. Rapora göre bu ihracat ürünlerinin gerçekte çok küçük bir yüzdesi üretim anlamında "ihracat tanımına" girebilecek bir yapıya sahip.

TÜRKİYE NELER İHRAÇ ETMİŞ!	
Ürün Adı	3 Yıllık İhracat (Dolar)
Helikopter	1.1677.022
Bilgisayarlı Tomografi	2.191.099
Dijital Kameralar	80.045.376
Cam objektif mercek	284.433
ATM'ler	8.045.376

GELİNEREN AŞAMA: 28 SEKTÖRDEN 16'SI NET İTHALATÇI

İSMMMO'nun "Türkiye Dış Ticareti ve Eğilimler" adlı raporuna göre; Türkiye'nin dış ticaret yapısı, özellikle ithalatı göğüsleyecek bir ihracat yapısına sahip değil ve 28 ana sektörden 16'sı net ithalatçı iken yalnızca 12 sektör net ihracatçı pozisyonunda.

Türkiye'nin net ihracatçı sektörleri ile net ithalatçı sektörlerini ayrıştıran çalışmaya göre; Türkiye dünya ile olan ticaretinde, "ithalatçı" yanı yıllar geçtikçe ağır basan bir ülke durumuna dönüşürken ihracatın ülke milli gelirine oranı yüzde 15-16 dolayında, ithalatın oranı ise yüzde 25'ler düzeyinde seyrediyor. Bu tablonun dış ticaret açığının her yıl biraz daha büyümesine neden olduğu belirtilen rapora göre 2000'de 27 milyar dolar olan Türkiye dış ticaret açığı, 2010 yılında 71,5 milyar dolara kadar çıkmış.

NET İTHALATÇI SEKTÖRLER

Rapora göre son yıllarda iyice pekişen, büyüme için dış kaynakta özellikle sıcak parayı çekmek üzere izlenen kur politikası, ihracatı değil, ithalatı çekici kıldı. Bu durum ise net ihracatçı sektörleri bile olumsuz etkileyerek onların net ihracatçı yanlarını aşındırdı.

Raporda durum rakamlarla şöyle ifade ediliyor: “Türkiye’nin 2005-2010 dönemi dış ticaret verileri, net ithalatçı sektörlerin, 719 milyar dolarlık ithalat yaptıklarını, buna karşılık 268 milyar dolarlık ihracat gerçekleştirdiklerini ortaya koyuyor. Bu da sonuçta, yaklaşık 451 milyar dolarlık net ithalat anlamına geliyor.”

İTHALATIN İHRACATA FARK ATTIĞI SEKTÖRLER		
2005-2010 Yılları Arası Sektör Adı	İthalat (Milyon \$)	İhracat (Milyon \$)
Hampetrol ve Doğalgaz	124.069	280
Kimyasal Madde ve Ürünler	136.104	25.358
Makine ve Teçhizat	88.697	45.791
Kok Kömürü, Petrol Ürünler	60.709	26.013
Ana Metal Sanayi	112.313	80.706
Tıbbi Aletler; Optik, Saat	19.695	1.962
Bilgi İşleme Makineleri	16.806	659
Maden Kömürü , Linyit.	15.722	35
Televizyon, haberleş Cihaz.	30.732	15.160
Elektrikli Makineler	37.686	22.800
Kağıt ve Kağıt Ürünleri	15.996	5.225
Diğer Ulaşım Araçları	18.365	14.038
Tarım ve Hayvancılık	27.787	23.759
Dabaklanmış Deri vb.	6.683	3.127
Basım ve Yayım; Plak, Kaset	3.053	777
Ağaç Ürünleri (Mobilya dışı)	4.644	2.659
TOPLAM	719.059	268.348

ANA METAL SANAYİİNDE NE DURUMDAYIZ?

Bazı önemli sektörlerin geniş analizinin de yapıldığı “Türkiye Dış Ticareti ve Eğilimler” adlı rapora göre; Türkiye’nin ihracat sıralamasında, otomotivden sonra ikinci sırayı alan ana metal sanayi sektörü bile aynı zamanda büyük ithalatçılar arasında.

Türkiye’nin, TV setleri, elektrikli cihazlar ihracatında da dikkat çektiği anımsatılan rapor, bu sektörlerde daha çok ithalat yapıldığına vurgu yapıyor. Buna göre; 2005-2010 döneminde televizyon, haberleşme cihazlarında sektörün net ithalatı 16 milyar dolara yaklaşırken elektrik makinelerindeki net ithalat da 15 milyar dolara yaklaşmış.”

TESELLİ İKRAMIYESİ: NET İHRACATÇI SEKTÖRLER

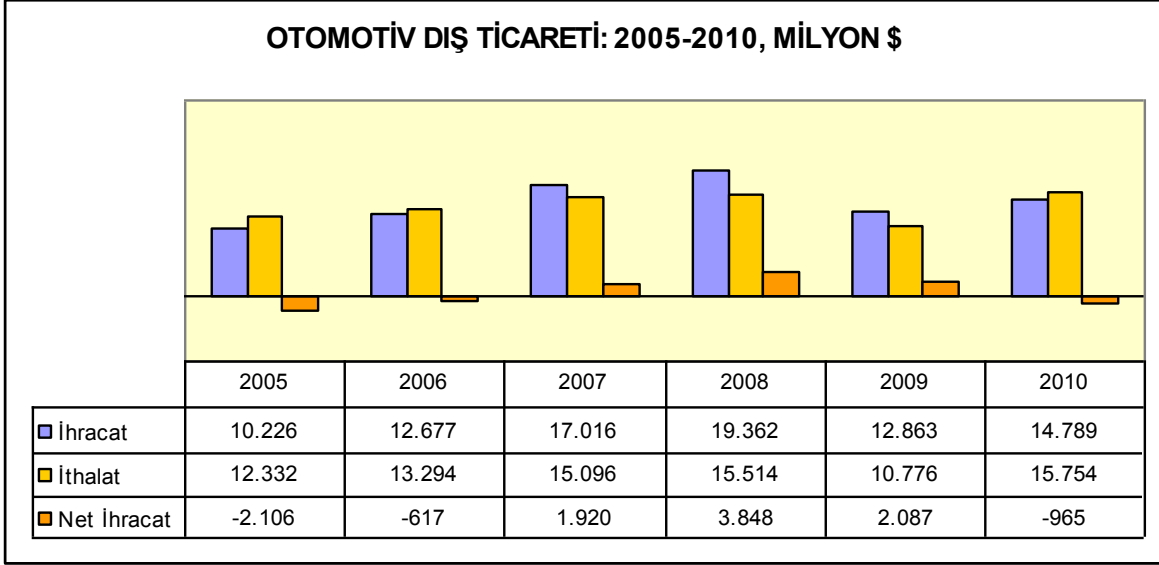
Rapora göre; Türkiye’nin ihracatı, ithalatının üstünde seyreden sektörlerinin

başında ise tekstil ve giyim sektörü ile gıda ve cam-çimento-seramik sektörü geliyor. Bunlar, ağırlıkla yerli hammadde kullanımına dayanan geleneksel alt dallar.

İHRACATIN İTHALATI GEÇTİĞİ SEKTÖRLER		
2005-2010 Yılları Arası Sektör Adı	İhracat (Milyon \$)	İthalat (Milyon \$)
Giyim Eşyası	63.631	9.017
Tekstil Ürünleri	60.634	29.015
Gıda Ürünleri ve İçecek	32.892	17.329
Metalik Olm. Mineral Ürün.	20.963	8.196
Metal Eşya Sanayi	25.261	16.492
Plastik ve Kauçuk Ürünleri	23.104	17.485
Mobilya ve Diğer Ürünler	17.266	12.780
Motorlu Kara Taşıtı	86.933	82.765
Taşocakçı ve Diğer Maden.	5.262	1.675
Balıkçılık	1.014	193
Tütün Ürünleri	1.337	567
Metal Cevherleri	4.555	4.409
TOPLAM	342.853	199.923

OTOMOTİVDE DURUM NASIL?

Türkiye yerli otomotiv üretimini tartışırken, İSMMMMO raporuna göre; net ihracatçı sektörler içinde otomotiv sanayi dikkat çekici bir görüntü veriyor. Türkiye'nin ihracatında ilk sırayı alan "motorlu taşıtlar" sektörü aynı zamanda en ithalatçı alt dallar arasında ancak yine de 2005-2010 döneminin tamamında burun farkıyla da olsa sektör dışı fazla veriyor. İncelenen dönemde 87 milyar dolarlık ihracata karşılık 83 milyar dolarlık ithalat gerçekleştiren sektörün net ihracatı 4 milyar dolar dolayında.

SONUÇ: KIRILGANLIK ARTIYOR

İSMMMO raporunun sonuç bölümünde ise Türkiye'nin net ihracatçı sektör sayısının artmak yerine azalma eğiliminde olduğu tarım-hayvancılık, deri, ağaç ürünleri sektörlerinde artık "net ithalatçı" konumuna düşen Türkiye'nin, en iddialı olduğu giyim-tekstil ve gıda-içecek sektörlerinde bile, özellikle son yıllarda ithalatın hızlanmasıyla, net ihracatçı konumunun aşındığı tespitinde bulunuluyor.

Reformların önemine dikkat çekilen raporda değerlendirme bölümü şöyle sonlanıyor: " Türkiye'nin net ithalatçı ülke görünümünü, net ihracatçıya doğru bükmede, izlenecek döviz kuru politikası kadar, mümkün olan sektörlerde ithalatın zorlaştırılması, yerli üretimin korunması; ihracatçı sektörlerde rekabet gücü kazandıracak reformların yapılması önem taşımaktadır.

Daha ileri teknoloji kullanımı, markalaşma, etkin pazarlama tekniklerinin kullanımı ile ihracata dönük üretime enerji, altyapı temininde kolaylıklar sağlanması gerekmektedir.

İhracatı teşvik edici bir kur politikası, ithalata yönelmeyi önlerken, ithal edilen ürünlerin yerli üretimle ikamesi, üretim ve istihdam artışını olumlu yönde etkileyerek büyümeyi ve istihdamı daha sağlam zeminlere oturtabilir.

Cari açık, yani ülkenin döviz açığı büyüyerek milli gelire oranı 2010 yılında yüzde 6,5 dolayında tarihi bir boyuta ulaşmıştır. Bu ise sürdürülebilirliği mümkün olmayan ve ülke riskini büyüten, kırılganlıkları artıran bir orandır.”